

Geografia urbana

Codi: 101578
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i Ordenació del Territori	OB	2	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Francesc Muñoz Ramírez

Correu electrònic: Franc.Munoz@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits ni coneixements obligatoris.

Objectius

Els objectius es refereixen a tres aspectes principals en relació amb l'espai urbà:

- Descripció, explicació i anàlisi de la morfologia urbana i de les funcions urbanes associades a partir de l'estudi de diferents moments històrics concrets amb especial atenció al moment actual.
- Explicació general de la relació entre l'anàlisi de la ciutat i l'anàlisi de les dinàmiques territorials associades al procés d'urbanització a partir del tractament d'informacions de tipus divers i referides a qüestions econòmiques, tecnològiques, polítiques, socials i culturals responsables de l'evolució urbana i territorial.
- Introducció als principals processos de canvi pel que fa a la ciutat i els espais urbans i metropolitans actuals amb especial atenció als resultats, impactes i conseqüències d'ordre divers derivades d'aquestes transformacions urbanes.

Competències

- Analitzar i explicar els esdeveniments del món actual des d'un punt de vista geogràfic.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar el coneixement teòric necessari per plantejar problemes geogràfics de manera integrada i combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les principals dinàmiques del món actual des d'un vessant geogràfic.
2. Contrastar i comparar dades geogràfiques rellevants.
3. Identificar les idees i expressar-les amb correcció lingüística en diverses llengües.
4. Interpretar els esdeveniments del món actual a partir de la diversitat física, econòmica, social i cultural.
5. Plantejar problemes sobre la desigualtat, la distribució de la població, la urbanització, etc., al món.
6. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

- La ciutat i l'espai urbà en la història: l'anàlisi de la morfologia urbana.
- Els mecanismes i agents en la definició del procés d'urbanització
- El procés d'urbanització I: de la ciutat medieval a la ciutat moderna.
- El procés d'urbanització II: de la ciutat moderna a la ciutat industrial.
- El procés de metropolització I: de la ciutat industrial a la ciutat metropolitana.
- El procés de metropolització II: de la ciutat metropolitana a la ciutat regional.
- La ciutat actual i la ciutat futura: principals problemes i reptes de la urbanització en el segle XXI.

Metodologia

- Classes expositives
- Presentació i debat de documentals i pel·lícules
- Lectura de llibres i articles
- Debats sobre temes bàsics de l'assignatura
- Pràctiques i treballs

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives	23	0,92	1, 2, 4, 5
Presentació de materials audiovisuals	15	0,6	1, 5
Tipus: Supervisades			
Preparació de treballs, debats i presentacions	8	0,32	1, 3, 4, 6
Tipus: Autònomes			
Estudi per a la prova escrita	28	1,12	2, 3, 4, 6
Lectura d'articles i llibres	20	0,8	1, 2, 3, 4

Avaluació

Avaluació

Detall dels treballs i de la prova escrita d'avaluació (examen):

Treball 1. Ressenya i presentació d'un dels llibres referenciats a la bibliografia o consensuat amb el professor o treball de comparació de casos d'estudi a partir d'arxius digitals d'informació sobre la ciutat i el fet urbà.

Treball 2. Dossier d'exercicis (diferents exercicis puntuals proposats pel professor durant el curs s'hauran de presentar de manera integrada tot configurant un únic document).

Examen. Prova escrita a partir del material d'estudi de l'assignatura (bibliografia bàsica i ampliada), fitxes temàtiques facilitades setmanalment pel professor i recursos digitals de treball i consulta.

Notes importants:

- La presentació dels treballs 1 i 2 és condició necessària per a poder realitzar l'examen.
- La prova escrita (examen) té una importància qualitativa remarcable, atès que és la prova que avalua directament el coneixement i estudi de les fitxes temàtiques i els recursos digitals facilitats durant el curs i assegura el coneixement adequat dels continguts de la matèria.

Criteris d'avaluació

- Rigor expositiu i capacitat d'explicar de manera clara i suficientment precisa els temes treballats a l'assignatura.
- Capacitat per a fer servir exemples relacionats amb la bibliografia i els materials didàctics de l'assignatura.
- Iniciativa per a completar els materials facilitats pel professor a partir de la pròpia recerca individual.

Revisió

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Detall de la reavaluació

Per participar a la recuperació de l'assignatura, s'han d'haver presentat les evidències d'avaluació i haver estat avaluat de les mateixes en correspondència amb 2/3 parts de la qualificació total.

Per participar a la recuperació de l'assignatura, s'haurà d'haver obtingut una nota mínima de 3,5 pel que fa a les evidències d'avaluació requerides.

-La reavaluació de l'assignatura consistirà en un exercici de millora sobre la prova d'avaluació i configurat a partir de la bibliografia bàsica i ampliada de l'assignatura que s'haurà treballat durant el curs.

-Per a poder presentar l'exercici de reavaluació serà obligatori haver presentat abans les evidències d'avaluació requerides durant el curs.

- Només es podrà tenir una qualificació de "no avaluable" quan no s'hagi lliurat cap activitat. Lliurar una o més de les activitats previstes implica perdre el dret a la qualificació "no avaluable"

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés

disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis i pràctiques	35%	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5
Treballs	30%	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 6
prova escrita d'avaluació (examen)	35%	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5

Bibliografia

Bibliografia bàsica (25 títols classificats en tres temàtiques generals)

- La dimensió històrica de la ciutat, el fet social urbà i el procés d'urbanització

Benevolo, Leonardo (1963). *Le origini dell'urbanistica moderna*. Bari: Laterza [trad. cast.

Orígenes del urbanismo moderno Madrid: H. Blume; 1979].

Bonet Correa, Antonio (1995). *Las claves del urbanismo*. Barcelona: Planeta.

Borja, Jordi; Muxí, Zaida (2001). *L'espai públic: ciutat i ciutadania*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Cervellati, Pier Luigi (1984). *La città postindustriale*. Bologna: Il Mulino.

Chueca Goitia, Fernando (1968). *Breve historia del urbanismo*. Madrid: Alianza Editorial.

Choay, Françoise (1965). *El urbanismo. Utopías y realidades*. Barcelona: Lumen; 1970.

López de Lucio, Ramón (1993). *Ciudad y urbanismo a finales del siglo XX*. València: Universitat de València; Servei de Publicacions.

Monclús, Francisco Javier (ed.) (1998). *La ciudad dispersa*. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Muñoz, Francesc (2010)) "La densidad urbana: de la ciudad de concentración al campo urbanizado". A Fuster Sobrepere, Joan (ed.) *La agenda Cerdà. Construyendo la Barcelona metropolitana (75-114)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona/Lunwerg.

Nel·lo, Oriol; Muñoz, Francesc (2004). "El proceso de urbanización". A Romero, Joan (coord.) *GeografíaHumana. Procesos, riesgos e incertidumbres en un mundo globalizado (255-332)*. Barcelona: Ariel.

- El cas concret de Barcelona (ciutat i regió metropolitana):

Busquets, Joan (1992). *Barcelona. Evolución urbanística de una capital compacta*. Madrid: Mapfre.

Font, Antonio; Llop, Carles; Vilanova, Josep Maria (1999). *La construcció del territori metropolità. Morfogènesi de la regió urbana de Barcelona*. Barcelona: Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Nel-lo, Oriol (2001). *Ciutat de ciutats. Reflexions sobre el procés d'urbanització a Catalunya*. Barcelona: Empúries.

Roca, Joan (coord.) (1997). *Expansió urbana i planejament a Barcelona*. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona & ed. Proa.

- Tendències recents i evolució futura de la ciutat i el procés d'urbanització:

Clark, David (1996) *Urban World/Global city*. London: Routledge.

Davis, Mike (1998). *Ecology of Fear, Los Angeles and the Imagination of Disaster*. New York: Vintage Books.

Graham, Stephen; Marvin, Simon (1996) *Telematics and the city. Electronic spaces, urban places*. London: Routledge.

Hannigan, John (1998) *Fantasy city. Pleasure and profit in the postmodern metropolis*. London: Routledge.

Lehrer, Ute Angelika (1994) "Images of the periphery". A *Environment and Planning D: Society and Space*. vol.12 (187-205).

Muñoz, Francesc (2008) *Urbanització: paisajes comunes, lugares globales*. Barcelona: Gustau Gili.

Muñoz, Francesc (2010) *Local, local! La ciutat que ve*. Catàleg de l'exposició Commemorativa dels 30 Anys d'Ajuntaments Democràtics. Barcelona: Diputació de Barcelona / CCCB.

Smith, Neil (1996) *The new urban frontier: gentrification and the revanchist city*. London: Routledge.

Urry, John (1996) *The Tourist Gaze. Leisure and Travel in Contemporary societies*. (1st ed. 1990). London: SAGE.

Zukin, Sharon (1998) "Diversity and standardisation in spaces of consumption". A *Urban Studies*, 35 (825-839).

Zukin, Sharon (1991) *Landscapes of Power. From Detroit to Disney World*. Los Angeles: University of California Press.

Bibliografia ampliada (10 títols classificats en tres temàtiques generals)

- La ciutat des de l'anàlisi i el disseny de l'espai públic:

Carrera, Judit (dir.2010) *En favor del espacio público. 10 años del Premio Europeo del Espacio Público Urbano*. Barcelona: Actar.

Zukin, Sharon (1998) "Politics and aesthetics of public space: the American model". A *Real City, Ideal City. Meaning and Function in the Modern Urban Space*. Barcelona: CCCB.

- La ciutat des de l'urbanisme i la planificació territorial:

Esteban, Juli (1980). *Elements d'ordenació urbana*. Barcelona: La Gaya Ciència (Pub. del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya) [edició de 1998, revisada: *Elementos de ordenación urbana* Barcelona: ed. Universitat Politècnica de Catalunya].

Indovina, Francesco (ed.) (1993). *La città occasionale. Firenze, Napoli, Torino, Venezia* Milano: Franco Angeli.

Muñoz, Francesc (ed. 2011) *Estratègies cap a la ciutat de baixa densitat*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Newman, Peter; Thornley, Andy (1996) *Urban planning in Europe. International competition, national systems and planning projects*. London: Routledge.

- La ciutat des dels estudis urbans (arquitectura, sociologia, ecologia):

Crilley, Darrel (1993) "Architecture as advertising: constructing the image of redevelopment". A Kearns, Gerry; Philo, Chris (eds.) *Selling places: the city as cultural capital, past and present* (231-252). Oxford: Pergamon Press.

Galdensonas, Mario (1996) "L'arquitectura d'exurbia". A *Presente y futuros. Arquitectura en las ciudades*. XIX Congreso de la Unión Internacional de Arquitectos, UIA (34-39). Barcelona: Col·legi d'Arquitectes/Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, CCCB.

Martinotti, Guido (1993). *Metropoli. La nuova morfologia sociale della città* Bologna: Il Mulino.

Masjuan, Eduard (2000). *La ecología humana en el anarquismo español. Urbanismo orgánico o ecológico, neomalthusianismo y naturismo social*. Barcelona: Icaria.

Enllaços web

Escripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales

<http://www.ub.es/geocrit/nova.htm>

Any Cerdà

<http://www.anycerdà.org>

European Prize for Urban Public Space

<http://www.publicspace.org>

Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

<http://www.iernb.uab.cat>

Institut d'Estudis Territorials

<http://www.ietcat.org>

Departament de Territori i Sostenibilitat, Generalitat de Catalunya

<http://www.gencat.cat/ptop>

Observatori del Paisatge de Catalunya

<http://www.catpaisatge.net>

European Spatial Planning Observation Network

<http://www.espon.lu>

Eurocities

<http://www.eurocities.org>

Euricur. European Institute for Comparative Urban Research

<http://www.euricur.nl>

DATAR

[http:// www.datar.gouv.fr](http://www.datar.gouv.fr)

Metropolis

<http://www.metropolis.org>

Worldwatch Institute

<http://www.worldwatch.org>